

ՀԱՆԴԻՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԱՐՈՒԵՍՏԳԻՏԱԿԱՆ

Կը հրատարակուի ամեն ամսոյ սկզբը:
Բաժանորդագինն է Կաթիկի վճարելի Տարեկան 8 ֆր.
— 4 յր.: — Վեցամսեայ՝ 5 ֆր. — 2 յր. 50 կոպ.:
Մէկ թիւ առանձին կը վաճառուի 1 ֆր. — 50 կոպ.:

Խմբագրութեան կենդրոնախոյրն է Վիեննա, Միտի-
թարեան Միարսնութեան Մայր վրանքը:
Ճամբու ծախքն խմբագրութեան վրայ է:
Ծանուցութեան առանձին սակարկութեամբ:

ԲՈՎԱՆԳԻՆԻԹԻՒՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ — Հայ տպագրութեանց ամենահին երա-
խայրիքը (2 Պատկերաւ):
ԲՆՈՒՍՏԳԻՏԱԿԱՆ — Հետազոտութիւնք նախնաց
նամիզելիս վրայ:
ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ — Ճորձի վրան եւ շուքը:
ԲՆՈՒՍՏԳԻՏԱԿԱՆ — Աշխարհի տղեր:

ԱՐՈՒԵՍՏԳԻՏԱԿԱՆ

ԱՌՆԻՏՐԱԿԱՆ — Ջիւնիսիոյ 1888 տարւոյ տնտեսա-
կան դիրքը՝ պաշտօնական տնտեսագրէ քաղեալ:
— Պատկեր 1888 տարւոյ տնտեսական վիճակը:
ԹՂԹԱՅՈՒԹԻՒՆ — Բարեգի նամաշխարհային Ա-
րուստանանդէսը:
ԱՌՆԻՏՐԱԿԱՆ ՄԱՆՐԱՂՈՒՐ — Պարտի քարածե-
թի աղբիք ցամաքիլը: — Ռուսաստանի կտաւի
խարդախումը խափանելու գործածած նւարքը:
— Ռիկայի արտածած նաւիկիլը: — Ռուսաստա-
նի արտածած նաւիկիլը: — Այս տարուան նա-
րաւային Ամերիկայի բամբակի հունձը: — Ժո-
վայի մետաք:

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ԵՆՁ ՈՒ ԺԵՓԻՉ — Վերջին ժամանակներէ վէպ մը:

ՍՏԻՆՍՏԻՆ

ՆՈՐԱՂՈՒՐ — ՏեսնուակաՆ — ՄԱՆՐԱՂՈՒՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ՀԱՆՏՈՒՄՆԱԿԱՆ ԱՄՆԱԿԱՆ ԵՐԱԽՈՒՐԻՔԸ

Տարիներ անցան, եւ մենք այն միամիտ
Համոզման ու գիտութեան մէջ էինք, թէ ա-
ռաջին անգամ Աբգար թոխաթեցին քրտնաջան
աշխատութեամբ Վենետիկ քաղաքէն կ'ընծայե-
իւր ազգին Հայ տպագրութեան առաջին երա-
խայրիքը, կը տպէ Հայ Սաղմոսարան մը 1565ին:

Փրեկ. Միւլէր, մեծ գիտնականն, արգէն
չատ տարի յառաջ՝ գիտնալով Հայ ազգին մտաց
Ժրութիւնն ու գործունէութիւնը, եւ ճանչնա-
լով անոր ձեռնարկութեան մեծ հոգին, տարա-
կուսելով մը հարցուց առաջիկայ տղերքը գրո-
ղին՝ թէ Առաջին Հայ տպագրութիւնն ստու-
գիւ 1565ին է:

Տարի մը յառաջ գրգռեց գիտնական աշ-
խարհիս հետաքրքրութիւնը Հայ հին տպագրու-
թեան մ'ըստ պատահման երեւան ելլելը, որ
Աբգարի սաղմոսէն հինգ տարի յառաջ, — քնն-
պէս Հայ ուղտորդի նոր երեւոյթիլը յօգուա-
ծոյն հեղինակը կը համարէր, — Լէմպերկի մէջ
տպուած է: Այս տպագրութիւնը (Տաւարան)
գտնուած էր Կերլա-Հայաքաղաքին Ս. Երրոր-
դութեան եկեղեցւոյն մատենադարանին մէկ
անկիւնը¹:

Հիմայ մեր ձեռքն ունինք բոլորովին նոր
եւ ստուգիւ ամենահին Հայ տպագրութիւն մը:
Այս գիրքս վերջին ատեններս Վիեննայի Միտի-
թարեան Միարսնութիւնն ձեռք բերած է եւ
կը պահուի Միարսնութեան մատենադարանը:

Այս հազուագիւտ եւ գիտնական աշխար-
հի բոլորովին անձանթ գիրքը Պարտիստի մը
է, ըստ բաւականի մնքուր տպագրուած, մեծա-
տառ, որ ոչ Հայաքաղաքի վերոյիշեալ Տաղարա-
նին, ոչ Վիեննայի Միտիթարեան մատենադարա-
նին հնագոյն Հայ տպագրութեանց եւ ոչ ալ
1584ին Հոմ տպուած Գրիգորեան տուճարին
գրին կը նմանի:

Մատենին գիրքն՝ փոքրագիր ութածալ է,
թուահամար չունի: Թերթերը նշանակուած են
ա, Բ, Գ, Դ, Ե, Զ, Է, Ը տառերով, որոնք գրքին
վերջին երեսին վրայ կարգաւ վերստին նշանա-

¹ Տես Հաւրէն Երեւոյ, 1888, թ. 8. էջ 138: